

Fjellvåken

MEDLEMSAVIS FOR TROMS TURLAG • NR. 2 – 2016 – 38. ÅRGANG

Gladmelding til alle turfolk
Turprogram sommer/høst 2016
Rydd en strand i sommer

Naturopplevelser for livet

Troms Turlag

Leder i Fjellvåken, mai–juni 2016

I et medlemsblad for Troms Turlag er det ikke nødvendig å argumentere så sterkt for at friluftsliv er viktig for folkehelse og trivsel. Vi trenger heller ikke utdype kvaliteter som turglede og uendelig vakre naturopplevelser. «Preaching to the choir» heter det på engelsk.

Tilrettelegging for friluftsliv gjøres på mange måter. I det norske samfunnet legges det ned utallige timeverk og kostnader på tilrettelegging for fysisk aktivitet, tilgjengeliggjøring av områder og for samfunnsikkerhet. Det offentlige har en sentral rolle for norsk friluftsliv både gjennom lovverk og forvaltning. Store områder forvaltes slik at de tåler dagens og fremtidige generasjoners bruk, naturkvaliteter skal tas vare på og sikres.

Jeg vil tenke litt høyt om Troms Turlag sin aktivitet i nasjonalparkene. Vern gjennom bruk er viktig, for nasjonalparker opprettes ikke for sin egen del. Områdene gis en beskyttelse for at kvalitetene skal bestå. Troms Turlag er privilegert med hyttetun i tre parker og et langstrakt stinett i alle fylkets nasjonalparker. Hyttetunene var etablerte før områdene fikk status som nasjonalparker.

Vi utfører mange tusen ulønnete arbeidstimer i året og tilrettelegger for langt flere enn oss sjøl. Av den grunn kan man si at turlaget påtar seg et stort samfunnsansvar. Turlagets hytter er allment tilgjengelige i den forstand at de kan brukes av turfolk, jegere og fiskere. For medlemmer er det en sym-

bolsk kostnad forbundet med bruk, og ikke-medlemmer kan leie nøkkel og betale for bruk.

På hyttene er det gass og ved, de er innredet og har utstyr og inventar som trengs for et komfortabelt opphold. Hver hytte har frivillige tilsyn som legger ned utallige timer i året av sin fritid på bygningsmessig vedlikehold, renhold, forsyninger, brannsikkerhet, skilting og merking av klopper, av stier, osv. Det sier seg selv at arbeidet med koordinering er krevende både for vår administrasjon og frivillige utvalg. Arbeidskraften vi har, er frivillige som bruker helger og fridager i turlagets tjeneste. Direkte kostnader må dekkes inn av brukerbetaling. Dette er en økonomi som så vidt balanserer.

En frivillig organisasjon som Troms Turlag vil alltid ønske å bruke knappe ressurser som arbeidskraft og kapital mest mulig effektivt. Vi har frivillige som transporterer inn 10-15 favner ved per hyttetun hver sesong, i tillegg til gassflasker, utstyr og materiell for regulær drift og vedlikehold. Avstand fra veg til hyttetunene er både mange høydemeter og kilometer. Av åpenbare årsaker trengs samtidighet, dvs. at materiell, utstyr og verktøy transporteres i lag med dugnadsfolket. Vi planlegger så godt vi kan, ingen må tro noe annet, men på våre breddegrader tillater ikke vær og føre smale tidsvindu. For at turlaget skal kunne fortsette hyttedrift i nasjonalparkene, er det avgjørende med nødvendig handlingsrom.

Foto: Lin Einarsdotter Olsen

Så vidt oss bekjent er det tre aktører i nasjonalparkene hvor vi har hyttetun: Troms Turlag, rein-drifta og det offentlige (forsvaret, grunneier, oppsyn, myndighetsutøvelse). Vi skjønner at det er et ønske å redusere motorferdsel i utmark generelt, og i nasjonalparkene spesielt. Turlagets transportbehov for ordinær drift og vedlikehold summeres opp til et svært lavt antall turer per år. Jeg våger faktisk påstanden at vår transport utgjør en nesten ubetydelig andel av den totale kjøringa. Vi er innkalt til møte med offentlig etater som forvalter nasjonalparkene. Der skal vi bl.a. drøfte transportbehov og forhåpentligvis komme frem til

en praksis som kombinerer nødvendige driftsbetingelser for oss med minst mulig ulempe for natur og omgivelser. På hyttetunene er det både ønskelig og nødvendig med utviklingsmuligheter gjennom standardheving og kapasitetsutvidelser. Dette fordi medlemstallet i Troms Turlag vokser kraftig (mer enn 10 % årlig) og vi arbeider for ytterligere vekst. Aktivitets- og medlemsveksten viser at det samfunnsansvaret Troms Turlag tar for friluftslivet har økende etterspørsel. Og friluftsliv er god folkehelse, og det tjener samfunnet på!

Av Hilde Grimstad, styreleder

Eli Nordskar med et utvalg av de nye skiltene. Foto. Lin Einarsdotter Olsen

Gladmelding til alle turfolk

For tre år sida, i 2013, søkte TT om midler til å sette i gang nyskilting/remerking i sine områder i Tromsø (Tromsø Fastland), Kvaløya-Ringvassøya og Indre Troms. Søknaden gikk til Gjensidigestiftelsen og Troms Fylkeskommune. Den ble for en stor del innvilget, TT fikk nesten hele summen de hadde søkt om.

Dette er en del av et landsomfattende turskiltprosjekt, hvor Gjensidigestiftelsen og fylkeskommunene i fellesskap gir økonomisk støtte til merking, skilting og informasjonstiltak knytta til turruter. Tiltakene skal være i overensstemmelse med retningslinjer for Turskiltprosjektet og i samsvar med beskrivelser i Merkehåndboka.

Alle som har vært på tur i vårt område har sett at det allerede finnes skilt som viser vei. Oftest står de med pilspiss, hyttenavn, og avstand dit. Disse skiltene er i vårt område for en stor del produsert av æresmedlem i Troms Turlag, Jarle Nilsen. Han brukte tappjernet hjemme i kjelleren og laget gjennom mange år skilt som er så fine at de ser helt profesjonelle ut. Men nå har altså sentrale krefter ønsket skilt som følger en ny og litt annen standard.

Ting tar som kjent tid. TT har de siste årene hatt mye fokus på hyttene. Det er bygd nye hytter og hundebuer, og det har vært hentet inn vedlikeholdsetterslep på flere bygninger. Merkeutvalget har blant annet prioritert klipping på hardt belastede og blaute stier, samt løpende stivedlikehold og rydding av traséer og noe brukbygging i de siste årene. Dette betyr at andre saker har fått vente. Skiltprosjektet ble derfor liggende på is til høsten 2015. Da tok Merkeutvalget, og da spesielt Eli Nordskar, tak og inviterte Troms fylkeskommune og nasjonalparkstyrene til diskusjon vedrørende temaet. Det ble på nytt blåst liv i det praktiske arbeidet i Turskiltprosjektet.

På nevnte møte ble man bl.a. enige om at nasjonalparkstyrene skal være med i avgjørelsen om plassering av skiltene innafør deres områder, altså Øvre

Dividal, Reisa, Ånderdalen og Rohkunborri nasjonalparker. Troms Turlag forvalter pengene og bruker tildelte midlene til å dekke utgifter til skilt, skruer og stolper.

Fylkeskommunens samferdsels- og miljøavdeling, ved rådgiver friluftsliv, Toril Skoglund, har vært svært behjelpelig med orientering om hvordan det skal søkes støtte og hvilke krav som stilles. Det er mange lokale lag og foreninger rundt om i Troms som har satt i gang planlegging av skilting og merking, og mange har fått midler. I januar 2016 arrangerte Fylkeskommunen et dagskurs i skilting og merking, hvor Eli Nordskar, Kjersti Bakken og Pål Tengedal fra TT deltok. I tillegg deltok flere andre fra lokale lag og foreninger som også hadde fått tildelt støtte i prosjektet.

Tillatelse fra grunneiere

For at prosjektet skal få utbetalt pengene til formålet, må man ha skriftlig tillatelse fra grunneierne til at de godkjenner at vi monterer skilt på deres eiendom. Det har vært et nitidig arbeid å spore opp og få kontakt med hver enkelt grunneier. Det er styremedlem i TT og medlem av Merkeutvalget, Eli Nordskar som har gjort hele jobben. For å si det mildt har den vært krevende. Ett eksempel: Når det gjelder merking av stiene til Ringvassbu, er det ikke mindre enn fem grunneiere som må kontaktes! Utfordringa er ofte at en eiendom som tidligere ble eid av en person, nå er eid av vedkommendes etterkommere, mange slektsledd seinere. Det betyr at det kan være både 3, 5 og 10 ulike grunneiere på samme eiendom. Og de eier typisk 1/3, 1/4, 1/6, eller 1/9 av en eiendom. Så da må vi skaffe skriftlig samtykke fra alle berørte grunneiere.

Tromsø kommune har gitt TT tillatelse til å sette opp skilt overalt på sine eiendommer og til å benytte de eksisterende skiltstolpene sine også til våre TT-skilt. Tromsø kommune har valgt å bruke metallskilt og anbefalte oss sterkt å gjøre det samme. Metallskilt forventes å ha mye lenger levetid i vårt barske klima.

Troms Landbrukssekskap har også gitt oss blankofullmakt til skilting på deres grunn. De eier noen eiendommer litt oppe i høyden rundt omkring i fylket, bl.a. området der stien fra Sørskaret opp mot Kjølen på Kvaløya starter.

Statskog har vi også et godt samarbeid med, slik at vi kan skilte på deres eiendommer, og vi har diskusjoner omkring plassering av skilt før de settes ut i terrenget. Statskog er den klart største grunneier i Troms, og vi har flertallet av våre hytter på deres grunn. I tillegg har TT og Statskog på mange måter sammenfallende interesser i å få flest mulig ut på tur i den flotte Tromsnaturen. Vi har fått inn i kontrakten om kjøp av tomta rundt Nonsbu at vi kan skilte, merke og klopplegge der vi ønsker på resten av denne grunneierens eiendom, så lenge vi følger kriteriene som er satt i Merkehåndboka.

De aller fleste grunneiere har gitt uttrykk for at de synes det er positivt at TT skilter og merker turstier. Men noen er misfornøyde med at folk tar seg til rette på deres eiendommer uten at grunneier blir kontaktet, orientert og forespurt før man setter i gang med tiltak ute i terrenget. TT er nok ikke den «verste» i klassen her, men også vi har opp gjennom historien tatt oss noen friheter når det oppsett av skilt og stiltak uten først å avklare skriftlig med alle berørte grunneiere. TT takker alle velvillige grunneiere!

Skiltene

De nye skiltene TT har bestilt i denne omgang er i metall, grønne med kvit refleksskrift. Skiltene skal ha et symbol som er gradert. Gradering betyr vurdering av turens utfordringer. Dette er blant annet turens lengde, terrengets beskaffenhet, eventuelle vad og elvekryssinger, bratthet og høydeforskjeller. Dette blir så gradert med ulike farger. Det er i den nye utgaven av Merkehåndboka brukt samme farger som benyttes i alpinbakker rundt om i verden. Det vil si at graderingen går fra at grønn vandrersymboliserer en lett tur, blå noe vanskeligere, rød krevende og for svart løype bør du være ekspert, godt utstyrt og meget bra trent før du legger av

gårde.

Det er i denne runden bestilt 123 metallskilt. De skal plasseres ved startsteder for turen og ved stiskiller, og det blir skilt på stolper ved hyttene. I tillegg skal det monteres navneskilt på hyttene, påført høyde over havet. På hyttene blir det treskilt, og disse må bestilles hos en annen leverandør. Det gjøres noe seinere våren 2016. Undervegs til målet vil man noen steder sette opp såkalte «pekere», mindre, enkle skilt som viser i hvilken retning man skal gå, men uten stedsnavn og km-angivelse.

På sikt vil det i tillegg komme skilt for den delen av E1 (europeisk løypenett) som går gjennom TT sitt område. Dette er et prosjekt i regi av DNT sentralt, så her er vi avhengige av å få slike små E1-skilt levert fra dem. Disse skiltene vil stå på hyttene, muligens også noen langs stien.

Når det gjelder å bestemme hvilken type skilt som skal benyttes inne i nasjonalparkene, teller styrer og forvalteres syn mye. Styrene ønsker at treskilt skal brukes i nasjonalparker, og det betyr at det så langt vi vet nå vil bli forskjellige typer skilt brukt i ulike deler av Troms. Den store skiltplanen som omfatter Øvre Dividal nasjonalpark skal ferdigstilles i løpet av sommer/høst 2016, og her er det forvalteren som har hovedansvaret.

Vi vil bruke tre meter høye, impregnerte gjerdestaurer som skiltene skal festes til. Noe av stokken skal sjølsagt graves ned, men vi satser på at en slik lengde gjør at skiltene vil stikke opp over snødekket også i år med mye snø. I noen tilfeller vil vi nok steine ned foten av staurer, slik at den tåler mye vær og blir godt fundamentert.

Gjennomføring av prosjektet ute i naturen

Dugnadsånden er ikke død, heller ikke i Troms Turlag. Som man skjønner, det vil bli et krevende arbeide å gjennomføre den praktiske oppsettinga av nye skilt.

28 april 2016: Albert Fosslie fra Fjelltjenesten frakter skiltstolper inn til Gaskas. Foto: Jorunn Mørkved

Arbeidet med oppsetting av nye skilt må gjøres på dugnad. Gjennomføringa ønsker man skal foregå i regi av de aktuelle hyttetilsyn og en dugnadsgjeng. Man håper å komme i gang så fort snøen er borte og forholda ligger til rette for det.

Dette er en stor jobb. Dersom mange nok stiller opp på dugnad, kan mye av arbeidet ferdigstilles i løpet av året.

Utfordringa er: Brett opp skjorteermene og still opp på dugnad!

Informasjon om dugnad vil komme seinere, følg med på nettsidene og FB.

Styret og Merkeutvalget gleder seg til å se det fine ferdige resultatet in natura!

Av Eli Nordskar, Pål Tengedal og Jorunn Mørkved

Jubileumsfeiring på

Trollvassbu er hytta nesten alle klarer å gå til. Den ligger på fastlandssiden i Tromsø mindre enn 5 km fra parkeringsplassen på Snarbyeidet, og turen går i lett terreng, på god sti og i vakker natur. I 50 år har hytta stått ved inngangen til Trolldalen, til glede for store og små turvandrere. Før den tid var hytta del av en større bolig for gruveingeniører ved prøve-drift i Tromsdalen rundt 1916. Materialene som hytta er bygget av, er dermed 100 år i år.

Vi inviterer derfor til feiring av begge jubileer på Trollvassbu søndag 28.august.

En stor gjeng frivillige har i flere år jobbet med å renovere hytta som er svært mye brukt og selv-sagt bærer preg av både det og alderen. Det gjenstår ennå en god del arbeid, men vi har lagt oss i selen for å gjøre hytta så fin som mulig til den store feiringen, og vi håper folk vil like det de får se.

Vi satser på godt vær, sånn at programmet kan foregå ute på vollen, men uansett skal vi nok finne plass til alle i hytta om det trengs. Programmet starter kl. 12 og avsluttes kl. 15.

Korteste vei til hytta går fra parkeringsplassen på Snarbyeidet. Dit kan man komme med bil, buss eller sykkel (for de riktig spreke). Det tar ca. 40 minutter å kjøre bil fra byen til Snarbyeidet. Buss 450 til Oldervik går også fra Prostneset kl.09.10 og er på Snarbyeidet kl.10.05. Det går dessverre ingen retur fra Snarbyeidet på søndag, men det er sikkert noen som har plass i bilen på tilbake-veien, hvis noen har behov for det. Beregn 1–1,5 time på turen fra Snarbyeidet inn til hytta. Gode tursko anbefales.

Trollvassbu 28. august

PROGRAM

Kl. 12 Hyttetilsynet ønsker velkommen!

Trollvassbu – en hytte, en historie. Eli M Furu
Korte hilsninger til jubelanten fra DNT og andre.
Musikalsk innslag v/Marit Sandvik og Øystein Norvoll

Kl. 13 Servering av varm suppe og flatbrød, kaffe, te, saft og kaker til alle.

Kanskje blir det mer musikk og allsang

For barna: Leker og konkurranser i regi av Barnas Turlag.

Her kan barna få prøvd seg i konkurranser med tau, snekring, balansering og vann.
Barna kan også spille kubb, ute-yatzy og dart.

Alle barn som kommer til Trollvassbu får egen premie fra Barnas Turlag.

Turbo har meldt sin interesse og vil nok komme for å møte oss denne dagen.
Troms Turlag er tilstede med informasjonsmaterieill og svarer på spørsmål.

Kl. 15 Avslutning

Vi håper riktig mange vil bli med og feire hyttas bursdag og ha en fin høst søndag i fjellet sammen med oss i hyttetilsynet. Hjertelig velkommen!

Kjersti Bakken

Eli Moksnes Furu

Tordis S Høifødt

FUGL OG FISK I MIDT-TROMS -bilderreportasje fra BT Målselv

I starten av april arrangerte Barnas Turlag Målselv isfiske og hundekjøring på Råvann i Øverbygd. I år som i fjor var det strålende vær og veldig godt oppmøte.

Vi har også vært så heldig å få snekret fuglekasser sammen med Midt-Troms Naturlag. I løpet av to kvelder ble 52 kasser snekret sammen av ivrige unger. Kassene skal henges opp langs en fuglekasseløype som skal inngå i «5 turer med Turbo». Stort takk til Midt-Troms Naturlag for et kjempefint opplegg for både store og små!

Dagens vertskap; Hege og Kjetil Dividal Skogstad

Tage, Tuva og Isak i full sving

Trym, Lea Emilie, Ole-Gunnar og Tuva tar seg en pause i solen.

Hundekjøringen var populær

Ravna var fornøyd selv om hun ikke fikk fisk.

Full konsentrasjon på Marie

Senja på langs

Er du også en av de som gjerne skulle vært med på tur til Svalbard, men kanskje var for sein, eller ikke ung nok?

Fortvil ikke. Mens de heldige ti går tur på Svalbard inviterer turledere Marie, Fredrikke og Gjermund til langtur på Senja!

Har du lyst til å gå til fots gjennom vakker og langstrakt natur, med andre flotte turkamerater, telt i sekken og en iver til å sove i naturen? Er du mellom 18 og 26 år? Bli med! I løpet av seks dager skal vi gå gjennom storslått norsk natur, i kupert og variert terreng som byr på noe av den flotteste utsikten vi har her i landet!

Turen begynner i Tromsø Sentrum med felles transport til Senja, herfra skal vi gå fra nord på Senja til sør. Turen går gjennom flere daler, men også via flotte topper som Kaperfjellet, Tverrfjellet og til slutt – Blåfjellet. Underveis på turen skal vi overnatte i telt, lage felles middager, ha det moro, få nye turvenner og nyte den norske natur i lag.

Hva trenger jeg å ha med?

Pakk tursekken din med tøy for sommeren, på våre nettsider finner du en komplett pakkeliste for sommersekken! Soveposen og ligge runderlaget ditt må være rustet for sommerfjellet, hvem vet? Kanskje blir telttaket erstattet av en skyfri himmel?

Turlederne handler inn middager så du må selv sørge for frokost, lunsj og eventuell snacks i turlomma.

Er du like klar som oss? Bli med på en sommertur som du vil se tilbake på i flere år og huske som den beste avslutningen på sommeren! Du får nye turvenner som du kan ta med på nye turer!

Bli med på sommerens eventyr!

Av: Hans-Kristian Valnes

Info om turen:

Dato: 8-14. August

Vanskelighetsgrad: Krevende

Turområde: Senja

Alder: 18-26 år

Kontakt/påmelding:

Marie Aas Westvik

Tlf. 464 82 430

marweaas@gmail.com

Turledere:

Fredrikke Bråten Monsen

Marie Aas Westvik

Pakkeliste:

<https://www.dnt.no/pakkeliste-sommer/>

Viktig opplysninger

for deltakere på Troms Turlags turer

Beskrivelse av turene finner du på www.turistforeningen.no/troms.

Påmelding til turene skjer ved at du melder deg på til turleder eller til E-postadressen som er oppgitt. I noen tilfeller er det satt frist for påmeldingen.

- Som deltaker plikter du å lese turbeskrivelsen grundig og vurdere om du er fysisk/psykisk i stand til å delta på turen, og hvorvidt du har utstyr som turen krever. Er du i tvil, drøfter du det med turlederen når du melder deg på.
- Turleder plikter før avgang å vurdere om deltakerne er i stand til å gjennomføre turen på ønsket måte. Dersom deltakeren ikke tilfredsstillter de fysiske/psykiske krav som stilles eller møter med mangelfullt utstyr for å gjennomføre turen, kan han/hun nektes å delta eller utelukkes fra resten av turen. Deltakere som må bryte av turen, må bekoste hjemreisen selv.
- Deltakerne forplikter seg til å følge turleders anvisninger. Turer «på egen hånd», deltakere som går i forveien/velger å følge andre ruter skal ikke forekomme, med mindre det er avtalt med turleder.
- Deltakerne har plikt til å ta vare på seg selv.
- Troms Turlag understreker at deltakelse ved lagets arrangementer skjer på deltakernes eget ansvar. Troms Turlag har ikke juridisk ansvar for økonomiske følger av mulige uhell/skader som måtte inntreffe under gjennomføring av arrangementene. Deltakerne oppfordres til å tegne egen reise- og ulykkesforsikring.
- Turlederne har gode kunnskaper i bruk av kart og kompass og vil i tillegg på de fleste turene benytte seg av GPS hvis det er nødvendig. Deltakerne oppfordres til selv å bruke kart og kompass aktivt.

Mobiltelefondekningen i våre turområder er delvis svært dårlig, så deltakerne kan ikke regne med å oppnå mobilkontakt underveis på turene.

Hvor krevende er turen?

Vi definerer nå vanskegraden av turene etter den nye nasjonale merkenormen, se merkehandboka.no

Gradering	Passer for	Høydemeter	Stigningsgrad/eksponering
	Nybegynnere. Krever ingen spesielle ferdigheter. I hovedsak kortere turer.	<300 m	Moderate stigninger. Ingen vanskelige partier
	Nybegynnere Middels godt trente turgåere Grunnleggende ferdigheter	<400 m	De fleste stigninger er moderate men kan inneholde enkelte bratte partier. Enkelte partier kan virke luftige for noen
	Erfarne turgåere. God utholdenhet Krever godt turutstyr og gode fjellsko	<1000 m	Flere typer stigninger og utfordringer. Flere luftige og utsatte partier. Kan ha tekniske utfordringer og passasjer med noe klyving med støtte av hender
	Erfarne fjellfolk. God utholdenhet Krever godt turutstyr og gode fjellsko. Kunnskap om kart og kompass	Ingen maks	Lengre toppturer med bratte stigninger og ujevnt underlag. Kan ha partier som er svært luftige og partier/passasjer med utsatt klyving, smale egger, sva, ur etc.

Turprogram og aktiviteter sommer/høst 2016

Troms Turlag, FSG, BT Tromsø, DNT ung, Balsfjord & omegn Turlag, BT Balsfjord, Senja Turlag, BT Senja, Nord-Troms Turlag, BT Målselv, Veteran TT

Utfyllende turbeskrivelse vil du finne på Troms Turlags hjemmeside www.troms.dnt.no eller ved å kontakte turleder. De ulike gruppene har også egne hjemmesider der du kan finne opplysninger om turene. Du kan også finne info om en del turer på Facebooksidene til de ulike lag og grupper.

Dato	Arrangør	Turmål	Vanske-grad	Kart	Turleder, info, påmeld.
Mai/ juni	BT Målselv	Rumpetrolltur			Marte Frihetsli og Kristine Engvoll
Mai/ juni	BT Tromsø	Seiling med Salarøy			Sjørøvertokt med Salarøy. June Malnes, jmalnes@hotmail.com
22.05	S BT Senja	Fjæraturlag til Revshamna		Turkart Senja Sør	Espen Holen, 959 44717 Oppmøte kl.12.00
27.-29.05	H DNT ung	Padletreff for ungdom			Pangstart på kajakk- sesongen. Påmelding til dnt.troms@gmail.com
27.-29.05	H Tilsynet	Nye Dividalshytta dugnad			Grethe Lilleeng, 951 01233
27.-29.05	H FSG	Bratte dager	 		Håvard Lium, 924 37112 Espen Minde m.fl.
28.05	L BT Målselv	Dagskurs kanopadling for foreldre			Charlotta Rylander, 416 43404, info Facebook, bindende påmeld, BT Målselv.
29.05-02.10	BT Tromsø	5 turer med Turbo			Info www.troms.dnt.no Barnas Turlag
29.05	S BT Målselv	Dagskurs kanopadling for foreldre			Charlotta Rylander, 416 43404, info Facebook, BT Målselv, bindende påmeld.
Juni	DNT ung	Utendørs klatring			Klatreinstruktør fra FSG Påmeld. gjermund.hilmarsen@ hotmail.com
01.06	O BT Tromsø	Eidhuken Kvaløya Friluftsliv for alle			Tine Mikkelsen, Kjersti Braathen, barnasturlagtromso@gmail.com
01.06	O TT	Onsdagstur til Grønlibruna		Turkart Kvaløya	Lisbeth Johannessen, 452 29729
02.06	Ti BT Balsfjord	Fjæradag på Tennes, friluftsliv for alle			Thomas Niva 971 47209 Oppm. kl 11.00 Balsfjord Fjordmuseum

03.-05.06	H	BT Tromsø	Tur til Sandøya		Nordeca 10155 Silan	Åshild Ø. Pedersen dnt.troms@gmail.com
04.-05.06	H	TT/Ornitolo-gisk Forening	Vårløysing og trekkfugler i Dividalen		Turkart Bardu	Morten Røed, Lisbeth Johannessen 452 29729
04.06	L	FSG	Sykkeltur i Skibotn			Tomas Løkken, 455 01399 Richard Fjellaksel
05.06	S	FSG	Vasstind		Turkart Kvaløya	Silje Osland, 450 54116, Hege Christiansen
07.-11.06		Tilsynet	Blåkollkoia Dugnad			Jan Thomas Schwenke 900 50727
10.-12.06	H	BT Senja	Nord-Norsk Villmarksmesse Bardu			Senja Turlag/BT Senja har fellesstand med flere. Pinnebrød og popkorn. Turbo??
12.06	S	BT Målselv	Tur til Broderstadvannet Olsborg		Nordeca 10148 Bardufoss	Hege Garmo Mo Påmelding til btmalselv@gmail.com, ca.5 km en veg
12.06	S	Senja	Flakstadvåg-Åberg-Leikvika		Turkart Senja sør	Kåre Norum, 959 94744 Hans Peder Pedersen, felles kjøring
12.06	S	DNT ung	Topptur til Tromsdalstinden		Turkart Tromsø fastland	For ungdom mellom 14 og 20 år. Påmelding til exa37562@gmail.com
13., 14., 16.06		DNT ung	Kajakkurs i Hamna, Tromsø			Grunnkurs havkajakk for de under 18 år. Påmelding til dnt.troms@gmail.com
14.06	Ti	BT Målselv	Sykkeltur til Brandmotjøna, Øverbygd		Nordeca 10148 Bardufoss	Tina Sørgård Heiskel Påmelding til btmalselv@gmail.com
17.-19.06	H	Tilsynet	Trollvassbu dugnad			Kjersti Bakken kjersti.tos@gmail.com
19.06	S	Balsfjord	Jarelda		1533 IV Malangseidet	Natalia Nemytova, 481 58785 Oppm. Skibua, Josefvatn kl.10.00
19.06	S	TT	Bentsjordtind		Turkart Kvaløya	Jan Børre Henriksen, 901 35492
20.06-17.07		TT	Vuomahyttene Dugnad			Redusert kapasitet for overnatting pga nybygging
21.-26.06		Tilsynet	Nye Gappo dugnad			Jan A. Larssen, 911 52120 Stengt hytte
22.06	O	FSG	Introtur terrengsykkel		Turkart Tromsøya	Richard Fjellaksel, 913 75046 Tomas Løkken
22.-26.06		FSG	Klatrekurs			Ole Jacob Skou Nilsen, 934 67830,Trond Olav Glimsdal
23.06	To	BT Målselv	Sankt Hans-feiring			Charlotta Rylander og Tina Sørgård Heiskel, ingen påmelding
23.06	To	BT Balsfjord	Sankt Hansfeiring Juksavatnet		1533 II Tamokdalen	Lillian Pedersen, 975 97570, oppmøte kl 16.30
24.-26.06	H	TT	Rostahyttene Dugnad - saging og kløyving av ved			Koordinator Arne Steinar Mikalsen, 928 16397

24.-26.06	H	FSG	St. Hanssamling			Koordinert av Jenny Johansson Söderberg, 463 20367
26.06	S	Nord-Troms	Lykta-Russelv-Bakkeby		1634 I Rotsundet	Herborg Ringstad Oppm. kl.10 v. Sørkjosen hotell, evt. åpn. Maursundtunnelen
01.07	F	Balsfjord	Midnattssoltur til Fugltind		1533 I Balsfjord 1533 IV Malangseidet	Leif Petter Lieng, 916 07945 Oppm. Kl.20 v/bom Sandøyrehalsen
1.-4.07	H	Veteran TT	Pallas Nasjonal- park, Finland			Bjørnar Seljehaug, 934 66608
02.07	L	BT Målselv	Tur til Varto Målsnes		Nordeca 10148 Bardufoss	Charlotta Rylander, 416 43404
02.07- 03.07	H	BT Balsfjord	Telttur til Fjellfroskvatnet		1533 II Tamokdalen	Dag-Arne Stormo, 907 45501 Yngve Oppgård, 483 53921
03.07	S	BT Målselv	Kanopadling og fiskeing på Fjellfroskelva		1533 II Tamokdalen	Charlotta Rylander og Aslak Prestbakmo, 416 43404
06.07	O	Nord-Troms	Kulturvandring i midnattsol/ museumsbesøk		Ugland Nordreisa	Værna Viken, 930 88032 oppm. Fallvik gård, Steinsvik kl 20, 3-4 timers tur
06.-08.07		Senja 60+	Stordalsstua		1432 II Bonnes	Bodil Brones, 909 15031 Karin Ann Eriksen
09.07	L	Nord-Troms	Maursund til Storsandnes		1634 I Rotsundet	Ruth Samuelsen, 909 96454 Kristin Høidal. Oppm. kl 10 Maursund Gård
10.07	S	Balsfjord	Sjøvassbotn-Lakselvdalhøgda		1533 I Balsfjord	Helmer Hemmingsen, 412 90959, Roger Nilsen Oppm. Lakselvdalhøgda v/ vedplassen kl. 9
14.07	To	Nord-Troms	Engenes kveldstur		1634 I Rotsundet	Ruth Samuelsen, oppm. idrettsplassen kl 20
16.-17.07	H	BT Senja	Telttur til Sandsvika ytterst på Senja		Turkart Senja Nord/ 1333 I Gryllefjord	Stine Henriksen-Schmid, Fredrik Lantz, 906 51727 Båtskys fra Gryllefjord, 3 km å gå. Påmelding!
22.-23.07	H	Senja	Steinura i Gumpedalen			Siw Løvaas, 930 90047 Vibeke Olsen Overn. i telt
24.07	S	Balsfjord	Hjertind		Nordeca 10148 Bardufoss	Helmer Hemmingsen, 412 90959, Hans Erik Myrseth Oppm. kl.10 Lynghaug, Rabbåsdaalen
Juli/august	H	TT	Uløya		1634 I Rotsundet	Elisabeth Giæver, 932 38106
06.-07.08	H	FSG	Kongan på Senja			Espen Minde, 951 91513 Jan Odd Norø
07.08	S	Balsfjord	Middagstinden Lakselvdalen		Ugland Lyngenthalvøya	Odd Skogmo, 976 49768 Dagfinn Landbakk. Oppm. Kl. 10, Fjellås bru, Lakselvdalen
08.-14.08	U	DNT ung	Senja på langs		Turkart Senja nord og sør	For de mellom 18 og 26 år. Påmelding til marweaas@gmail.com

10.08	O	TT	Tverrfjellet		1434 II Tussøya	Nærmere info senere Avreise kl.17.00 fra Eide Handel
10.-14.08		FSG	Grunnkurs bre Lyngen		Ugland Lyngenthalvøya	Koordinert av Jenny Johansson Söderberg, 463 20367, Kursledere Robert Kamben, Harvey Goodwin
10.-17.08	U	DNT ung	Telttur på Svalbard			FULLT og billetter bestilt! Kanskje ny sjanse til neste år?
12.-14.08	H	Senja	Stordalsstua			Erna Grime, 902 55351 Jon Erik Johannessen
13.08	L	Nord-Troms	Skardalen kulturvandring		1633 I Manndalen	Arve Keilen, 481 77214 Ruth og Per Larsen Påmeld. innen 10. aug. oppmøte Skardalen kl 10
14.08	S	Balsfjord	Russedalen-Kjusakdalen		1533 II Tamokdalen	Ole Bakkevold, 950 26906 Eivind Hemmingsen Oppm. KL.9.00 Kjusakdalen
14.08	S	Nord-Troms	Arnøyhøgda topptur		Kart nr.194 Kartverket	Trond Østvang, 920 50756 Påmeld. innen 12 aug. Oppmøte Laukslett kl 10
17.08	O	TT	Lyfjord - Molnes		1534 IV Ringvassøya	Monica Mikalsen 938 18300. Avreise kl.16.30
19.-21.08	H	TT	Kvernbecken – Dærta -Gambekken		1532 I Dividalen 1632 IV Rostadalen	Jan Børre Henriksen 901 35492 Påmelding innen 17.aug.
19.-21.08	H	TT	Skipsfjorden Vannøya		1535 II Helgøya 1635 III Karlsøya	Frank Giæver Larsen Lisbeth Johannessen 452 29729. Påmeld. innen 17.aug.
19.-21.08	H	Senja	Husfjellet eller Breitind, to turer Kråkeslottet		Turkart Senja nord	Kirsti Lange, 414 39981 Alf Brustad, Påmeld til Kirsti Begr. overn. Kråkeslottet
20.08	L	FSG	Trollholtindan		Nordeca 10152 Tromsø	Kim Skytte, 908 94835
21.08	S	Tennes og Josefvatn IL	Fugltindmarsjen			
24.08	O	TT	Bakvatnet		Turkart Tromsø fastland	Åse Flydal 911 94650 Avreise Nansen Plass kl.16.30
24.-26.08		Senja 60+	Hunddalshyttene			Bodil Brones, 909 15031 Ina Aanesland
25.08	To	BT Balsfjord	Gapahuktur til Trollgapet Friluftsliv for alle			Siw-Laila Nilsen, 406 3067 Oppm. kl.17.00 Trollskogen barnehage
26.-28.08	H	BT Senja	Tur til Turboleiren i Lyngen, Kanotur og badestamp		1634 III Lyngen	Trine-Lise Fredriksen, Stine Henriksen-Schmid Påmelding: 951 46179, plass til 30 deltakere
26.-28.08	H	DNT ung	Hunger Games!			Høstens store utfordring! Påmelding til marweaas@gmail.com

27.08	L	FSG	Piggvind			Ole Jacob Skou Nilsen, 934 67830, Robert Kamben
27.-28.08	H	Nasjonalpark- forvalteren/ Midt troms friluftsråd	Tornehamn – Lappjord- Sørdalen		Turkart Bardu	Asgeir Blixgård, 913 28614 Nærmere oppl., se hjemmesida til Midt-Troms Friluftsråd. Maks 15 delt.
28.08	S	TT/tilsynet	50- og 100årsjubileum Trollvassbu		Turkart Tromsø fastland	Innbydelse, se eget oppslag i Fjellvåken
28.08	S	BT Tromsø	Trollvassbu			Vi er med og feirer jubileet. Kanskje kommer Turbo??
28.08	S	FSG	Terrensykkeltur			Richard Fjellaksel 913 75046
28.08	S	Senja	Istind		1432 I Bardu	Børge Talberg, 907 66351 Odd Lekang
28.08	S	STIL	Balsokkmarsjen			
29.08-08.09		Tilsynet	Blåkollkoia dugnad			Jan Thomas Schwenke 900 50727
30.08-1.09		Veteran TT	Rosta			Bjørnar Seljehaug 934 66608
Aug/ sept		BT Balsfjord	Folkehøskolen 69 grader			Tine Stormo 957 75608 Oppm. Kl.11.00
Sept	S	TT	Movik-Blåkollkoia- Kroken		Turkart Tromsø fastland	Eli Nordskar, 905 18351
01.-04.09	H	TT	Vandring med telt fra Altevatn inn i Rohkunborri Nasjonalpark		Turkart Bardu	Jan- Odd Norø, 415 16738 Kim Skytte Bindende påmeld. til jan.odd.noro@gmail.com innen søn. før turen
03.-04.09	H	FSG	Barrastind med teltovernatting		Nordeca 10153 Skibotndalen	Harald F. Aas, 952 80638 Markus Degerman, Silje Osland
04.09	S	BT Tromsø	Kom deg ut-dagen			Nærmere info på www.troms.dnt.no og FB
04.09	S	TT	Henriktind		1533 I Balsfjord	Harald Bohne, 452 84226
04.09	S	BT Balsfjord	«Kom deg ut- dagen» Juksavatn			Thomas Niva, 971 47209 Oppmøte kl 11.00
04.09	S	Balsfjord	Store Russetind		1533 II Tamokdalen	Helmer Hemmingsen, 412 90959 Lill Tove Fredriksen Oppm. v/grustaket, gammelvegen
04.09	S	BT Senja	Fellestur 5 turer med Turbo, Kom deg ut-dagen			Jorunn Nygaard, Tor-Erling Nygaard. Info: 402 00590 Start kl.12.00
04.09	S	Senja	De fem fjell Nord-Kista-Kista- Kvittind-Steinsfjellet- Varden		1433 I Lenvik	Bente Johnsen, 922 97001 Gunnlaug Hanssen
07.09	O	TT	Sollidalsaksla		Turkart Tromsø fastland	Alf Iver Kinge, Oppmøte kl.16.30 v/ Solligården snplass

09.-11. 09	H	DNT ung	Bretur Steindalsbreen		Ugland Lyngnehavøya	Vi blir med instruktører fra FSG til Lyngen! Påmelding til therese.kja@gmail.com
10.-11.09	H	FSG	Grottetur til Stordalen			Jan Thomas Schwenke, 900 50727, Tore Brattli
11.09	S	BT Senja/Senja turlag/ TPU	Utedag på Gibostad med aktiviteter også tilpasset funksjons-hemmede			Trine-Lise Fredriksen, 951 46179, Stine Henriksen-Schmid. Mer info kommer
11.09	S	Senja	Tårnevattn-Mellavatn			Bente Johannessen, 472 91454, Nina Haugland
14.09	O	TT	Nattmålsfjellet, Kvaløya		Turkart Kvaløya	Lisbeth Johannessen, 452 29729 Avreise K 1 kl.16.30
16.-18.09	H	TT	GPS-kurs Rosta		1632 IV Rostadalen	Pål Tengesdal, Arnulf Sørum Nærmere om påmeld. senere
16.-18.09	H	FSG	Bresamling Steindalen		Ugland Lyngnehavøya	Geir Bye, 992 45602 Anders Eide
17.09	L	FSG	Gråtindtraversen		Turkart Kvaløya	Margrethe Aanesen, 918 58989, Marit Mostad
17.-18.09	H	TT	Fårikåltur Ringvassbu		1534 IV Ringvassøya	Valter Jensen, 907 60047, påmeld innen 16. sept.
18.09	S	Nord-Troms	Storvannet			Herborg Ringstad, oppmøte kommunehuset kl 10, mulighet for fiske!
21.09	O	BT Tromsø	Varden, Tromsøya			Nærmere info på www.troms.dnt. no og FB
21.09	O	TT	Nonsbu		Turkart Tromsø fastland	Monica Mikalsen, 938 18300 Ingrid Berthinussen Avreise kl.16.30, Nansen plass
23.-25.09	H	FSG	Jægervasshytta Dugnad		Ugland Lyngnehavøya	Leif Lillevoll, 911 69916 Jan Børre Henriksen
23.-25.09	H	TT/BUL	Spell og dans på Rosta		1632 IV Rostadalen	Nærmere info vil bli lagt ut på www.turistforeningen.no/ troms og Facebook, Troms Turlag - DNT
24.09	L	TT	Åpen dag på Rosta med spell og spetakkel			
24.09	L	Nord-Troms	Sarafossen		Ugland Turkart Nordreisa	Helen Jewell, 451 64123 påmeld. innen 22.sep. Oppm. Imo busstopp, kl 10
25.09	S	TT	Jentetur til Tr.dalstinden		1534 III Tromsø	Margrethe Aanesen 918 58989
28.09	O	TT	Trehørningen		Turkart Kvaløya	Monica Mikalsen, 638 18300 Ingrid Berthinussen
30.09-02.10	H	DNT ung	Turledersamling			Sosialsamling turledere. Påmeld. gjermund.hilmarsen@hotmail. com

06.-09.10	H	DNT ung	Terrengsykling til Stordalsstua			DNT ung stiller med sykler. Påmeldingsfrist en uke før, til majatjos@hotmail.com
08.-09.10	H	FSG	Rekrutteringstur			Harald F. Aas, 952 80638 Anne Cecilie Tvedten
15.-16.10	H	Nord-Troms	Gearbbehat Kvænangen fullmånetur		1834 Ill Nabar	Geir Lyngsmark, 905 42118 Påmeld. innen 7.okt.
19.10	O	BT Balsfjord	Trollnatt Orientering			Tine Stormo 957 75608. Oppm. kl.17.00 Gamle Tennes skole
30.10	S	BT Tromsø	Eidhuken, alternativ feiring av Halloween			Nærmere info på www.troms.dnt.no og FB
05.11	L	BT Balsfjord	Lommelykt tur til grillhytta v/Selja			Stina Henriksen, 905 7454 Oppm. kl 15.00 P til veg Balsokka
11.-13.11	H	DNT ung	Trollvassbu Høsttur med hyttekos		Turkart Tromsø fastland	For 13 til 17 år. Påmeld. til fredrikke.monsen@gmail.com
19.11	L	FSG	Farvel til sola Store Blåmann		Turkart Kvaløya	Markus Degerman, 930 04322, Ann Kristin Gjelsten
24.-27.11	H	FSG	Førstehjelp utenfor allfarvei			Koordineres av Hannah Vickers, 477 11638
02.-04.12	H	FSG	Julebordsturen			Sosialkomiteen
03.12	L	BT Balsfjord	Julebord for barn m/ voksne			Styret BT-Balsfjord Brennmoen kl.13.00
03.-04.12	H	DNT ung	Gourmet-tur til Trollvassbu		Turkart Tromsø fastland	For 16 til 20 år. Påmelding til majatjos@hotmail.no
08.12	To	BT Tromsø	Julegrøt m/mandel i Turbohuken Hamna			Kommer julenissen?? Nærmere info på www.troms.dnt.no og FB
15.12	To	FSG	Svarte natta			Håvard Lium, 924 37112, Mads Andreassen
28.12	O	Nord-Troms	Truiski romjulstur			Tor Hansen, Heidi Arnesen Start fra Kronebutikken, kaffeservering mellom 12–14 på Truiski

Når man går fra Gaskas til Vuoma vinterstid vet du lite om hvor mye stein som ligger under snøen på ferden over fjellet. Sommerstid blir det en annen opplevelse!

*Stein, stein, stein
stien bare stein
muskler skriker
jeg er lei
stein lar seg ikke mjukgjøre.*

Tilbakeveien gikk retning Golivatnan og rett mot vest og Altevatn, lia skrår rak mot Gaskashyttene. Der er det fint å gå, også i regnvær.

Tekst og foto: Hermien S. Prestbakmo

Alle foto: Royal Navy.

Clockwork fløy inn vedforsyning til Vuomahytta

Det britiske forsvarets «Joint Helicopter Command» (JHC) med personell fra den britiske marine og hær har trent ferdigheter i arktisk flyging som de blant annet har praktisert gjennom å assistere Troms Turlag med å etterforsyne den vanskelig tilgjengelige Vuomahytta med fyringsved.

Med et AW101 Merlin Mk3 helikopter fra Royal Navy og et Lynx MK7 fra Army har britiske flybesetninger fløyet flere tonn ved fra Frihetsli i Målselv til Vuomahytta i Øvre Dividal Nasjonalpark, tilhørende Troms Turlag.

Bernhard Eilertsen, oppsynsmann for Troms Turlag sier; «Den britiske helikopteravdelingen på Bardufoss, Clockwork har assistert oss med å etterforsyne hyttene våre i en årrekke. Vi er svært

takknemlige for britenes hjelp. Det vil ta oss lang tid å etterforsyne samme mengde ved med snøscooter. Hjelp fra helikopter er svært arbeidsbesparende for oss som er en ideell organisasjon som gjør alt arbeid på dugnad».

Major Jon Parry som er nestkommanderende for 846 Naval Air Squadron (NAS) sier; «treningen vi får på Bardufoss er uten sidestykke utfordrende og i et ukjent miljø for våre flybesetninger og mekanikere. Commando Helicopter Force (CHF) er en del av JHC som har deployert til Bardufoss om vinterene sammenhengende i over førti år. Å kunne gi noe tilbake til våre norske verter er veldig hyggelig. Vi håper å bli invitert tilbake til Bardufoss i mange år fremover da treningsverdien vi får her passer godt med hva våre viktigste «kunder» krever, 3 Commando Brigade Royal

Marines. 3 Commando Brigade har i vinter, som tidligere vintere, trent ut fra Åsegarden ved Harstad.

Det er ingen hemmelighet at kunsten å kunne operere i arktiske forhold er et spørsmål om trening. Dette etterforsyningsoppdraget til Vuomahytta ga en perfekt mulighet for piloter og besetningsmedlemmer for å vise at viktige ferdig-

heter er lært under vår årlige vintertrening på Bardufoss. Både helikopter fra 846 NAS og 659 Squadron, Army Air Corps (AAC), løftet underhengende last opp til Vuomahytta. Snøen gir en svært desorienterende «whiteout» når den blåser opp i rotoren under landing. Å beherske dette betraktes som en av de vanskeligste ferdigheter innen helikopterflyging.

Clockwork på Bardufoss har gitt Joint Helicopter Command (JHC) og Commando Helicopter Force (CHF) treningsfasiliteter for operasjoner i arktiske vinterforhold sammenhengende siden 1969.

Flyging og operasjoner i den Nord-Norske vinteren er et spørsmål om å anvende kjente teknikker til et fiendtlig miljø, og alt på «Clockwork» er rettet mot dette. Opplæringen de britiske helikopteravdelingene får ved «Clockwork» på Bardufoss er like relevant i dag som det alltid har vært. Denne treningen gjør det mulig for britisk helikopterpersonell å forberede seg på fremtidige operasjoner over hele verden.

Britene har i vinter hatt utplassert en rekke militært personell på Bardufoss. Dette omfatter elementer fra hovedkvarteret til CHF, 846 NAS og 659 AAC. Disse gjennomfører overlevelseskurs og flytrenoing under vinterforhold i det britene kaller ekstreme arktiske forhold. «Clockwork» gir overlevelse- og vintertrening samt støttefunksjoner som gjør helikopteravdelingene i stand til å overleve, operere og kjempe i ekstremt kalde miljøer.

Merlin helikopteret er forøvrig i prinsippet det samme helikopteret som Norge har valgt for å erstatte Sea King helikopteret i redningstjenesten.

Bernhard Eilertsen kan nås på mobil 906 97 686. Ytterligere informasjon kan dere få fra Fred Eilers Major / Stabsoffiser ved 139 Luftving og liaison til Clockwork. freilers@mil.no

Brua ved Nedrefosshytta er en viktig tilrettelegging for friluftslivet.

*T*roms fylke har fått egen plan for friluftsliv

Like før påske vedtok et enstemmig fylkesting «Regional plan for friluftsliv, vilt og innlandsfisk 2016–2027». Behandlingen ble innledet med en entusiastisk oppsummering av Friluftslivets år 2015 fra representanter fra Forum for natur og friluftsliv i Troms og Ishavskysten friluftsråd.

Vi er gode på friluftsliv i Troms, hvilket ble bekreftet i Friluftslivets år 2015. Troms regjerte på landstoppen når det gjaldt å gjennomføre friluftslivsaktiviteter. Vi så ordførere som overnattet ute, og hadde fine samtaler rundt leirbålet. Fylkestinget tok utfordringen og kjempet i taुकlatrejungel. Skolebarn rundt om i fylket var på friluftsskole i ferien.

Alle kommuner ble tilsluttet et friluftsråd, samtidig som Ishavskysten ble årets friluftsråd nasjonalt. Frivillige organisasjoner står for en formidabel aktivitet, og ingen andre frivillige organisasjoner hadde tilsvarende medlemsøkning som Troms Turlag på hele 11,5 prosent. Flere og flere turløyper merkes og skiltes i hele Troms. Turbøker for Harstad og for Senja og Midt-Troms kom ut. Dette som et resultat av et målretta samarbeid mellom frivillige organisasjoner og det offentlige gjennom flere år, og med en ekstra stor innsats i løpet av fjoråret.

Regional plan for friluftsliv, vilt og innlandsfisk 2016–2027

Den regionale planen skal være med på å videreføre den gode trenden fra friluftslivets år 2015, og bidra til at alle i Troms skal ha mulighet til å drive friluftsliv som en positiv aktivitet for helse og trivsel. Planen er også retningsgivende for en bærekraftig forvaltning av høstbart hjortevilt og innlandsfisk.

Plandokumentet har tre deler. Del en omhandler friluftsliv, del to går på forvaltning av høstbart vilt og innlandsfisk, og siste del er handlingsprogram knyttet til begge fagområdene. Programmet er spekket med tiltak som skal følge opp planens mål og strategier.

Del en om friluftsliv omhandler generelle forutsetninger som ligger til grunn for at vi kan drive med friluftsliv. Her er allemannsretten sentral. Allemannsretten gir alle rett til fri ferdsel til fots og på ski i utmark, rett til opphold som resting og teltting, og høsting av sopp og bær. I tillegg gjelder den på sjøen, hvor det også kan fiskes fritt til eget

bruk. Retten innebærer imidlertid ikke en frihet uten grenser. Det stilles krav om at ferdselen eller oppholdet i naturen skal være hensynsfull og varsom, slik at det ikke voldes skade eller ulempe for grunneieren eller andre brukere. Kunnskap om allemannsretten og pliktene er viktig å formidle til alle brukere av naturen.

Videre omhandler planen temaområdene «friluftslivsområder», «fysisk tilrettelegging for friluftsliv», «friluftslivsaktiviteter» og «friluftslivsopplevelser i Troms».

Friluftslivsområder

Friluftslivsområder er grunnleggende for at vi kan drive med friluftsliv i det hele tatt. I dette kapitlet vises det til arbeidet med å kartlegge og verdsette friluftslivsområdene i fylket. Sentralt står også nærmiljøområdene, som de viktigste områdene hvor det utøves friluftsliv og rekreasjon. Det er av stor betydning for den daglige fysiske aktivitet og folkehelsen at det settes av attraktive utearealer og grøntarealer nær der folk bor. Disse arealene er ofte under stort press særlig i og ved byer og tettsteder. Vi trenger ikke gå lengre enn til Tromsømarka for å oppleve det. Nærmiljøområdene skal ha særskilt prioritet. Utfartsområder ved byer

Tromsømarka er et godt eksempel på et viktig nærmiljøområde for friluftsliv hvor det har vært satset mye på oppgradering av friluftslivsanleggene.

og tettsteder er også viktige for lengre turer. Nasjonalparker og verneområder, offentlig sikrede områder og kyst- og strandsonen er også sentrale områder som omtales i planen og som er med på å gjøre Troms til et unikt friluftslivsfylke.

Fysisk tilrettelegging for friluftsliv

Fysisk tilrettelegging er et middel for å gjøre friluftslivsområdene mer tilgjengelige og attraktive. I Troms er det et mål at det skal være varierte og tilrettelagte friluftslivsområder for ferdsel og opphold nær der folk bor. Tilretteleggingsgraden skal derfor være størst i byer og tettsteder, og i mindre grad jo lengre vekk man kommer befolkningsskonsentrasjoner. Det poengteres i planen at utvikling og tilrettelegging av friluftslivsområder bør innarbeides i kommunale planer. Problematikken rundt utfartsparkeringer tas opp i planen, og bedring av tilgjengeligheten til friluftslivsområdene med blant annet trygge P-plasser er et tiltak i planen.

Friluftslivsaktiviteter

Friluftslivsaktivitet kjennetegnes i stor grad av egenorganisert aktivitet, hvor det er lav terskel for å delta. I utgangspunktet er friluftslivsaktiviteten

gratis og tilgjengelig for alle lag av befolkningen, uavhengig av sosial status, inntekt, utdanning og ferdighetsnivå. Friluftsliv kan også være av mer organisert art, og som kjennes igjen av alle turlagsmedlemmer som har vært på en fellestur. Et organisert aktivitetstilbud rettet mot barn, ungdom, barnefamilier, mennesker med nedsatt funksjons-evne, personer som er lite aktive og innvandrere er det særlig behov for.

Med en befolkning som stadig blir mindre fysisk aktiv enn anbefalt, er naturen en viktig arena for å øke aktivitetsnivået. I følge Levekårsundersøkelsen 2014 er de mest populære friluftslivsaktivitetene korte spaserturer og korte fotturer i skog og fjell. Attraktive grønne nærmiljøområder er det derfor svært viktig å ta vare på.

Friluftslivsopplevelser i Troms

Alle medlemmer i Troms Turlag vet at naturen i Troms innbyr til spennende naturopplevelser. Det siste friluftslivkapitlet i planen har nettopp til mål at den unike naturen og spennende kulturminner skal motivere både innbyggere og tilreisende til å drive friluftsliv.

På Tønsnes har det vært folk i nesten 10 000 år. For to år siden kunne du legge søndagsturen om gravfeltet og hjelpe til med utgravingene samtidig som du fikk lære om funnene som ble gjort der.

I Troms har det bodd folk i 12 000 år, og sporene etter disse kan gi friluftslivet en ekstra dimensjon. Natur- og kulturminnebaserte opplevelser i reiselivssammenheng har hatt en merkelig økning de siste årene. Den nye trenden er at tilreisende vil ha en aktiv ferie. Se, høre og smake er den nye bølgen. Is- og fjellklatring, surfing, ski, fugletitting, fotosafari, nordlys, hvalsafari, fisking, vandring, sykling og padling er noen av aktivitetene som etterspørres i det globale markedet. Her kan den nordnorske naturen by på mange eksklusive arenaer.

I planen presenteres spennende turområder og turmål i alle kommunene i Troms knyttet opp til geologiske formasjoner og kulturhistoriske hendelser. Visste du at det på Skavberget på Kvaløya finnes en helleristningslokalitet fra yngre steinalder, eller at du kan oppleve bergmalerier i Reisadalen?

Forvaltning av høstbart vilt- og innlandsfisk

Planen har også mål og strategier for en bærekraftig forvaltning av høstbart hjortevilt og innlandsfisk. Kommunene oppfordres til å følge disse forvaltningsmålene og det styringsverktøyet som anbefales i planen, slik at vi kan møte utfordring-

ene med en voksende elgbestand på en helhetlig måte. Godt samarbeid må heller ikke undervurderes i naturforvaltningen, både mellom kommunene, mellom jaktrettshaverne og mellom kommunene og jaktrettshaverne. Elgen, ørreten og småviltet kan ikke eies av noen, men bare sammen kan de forvaltes på en helhetlig og bærekraftig måte.

Fra plan til handling

Et engasjert fylkesting var samstemte i at grunnlaget nå er lagt for en offensiv satsing på å fortsette arbeidet med å legge til rette for gode friluftslivsopplevelser i Troms. Nå er det opp til alle i friluftslivsforvaltningen med politikere, frivillige organisasjoner, grunneiere, friluftsråd, kommuner, fylkeskommunen og alle interesserte å følge opp planen, slik at de gode intensjonene gjør Troms til årets friluftslivsfylke hvert år.

Planen finner du på fylkeskommunens hjemmesider www.tromsfylke.no under planer og strategier.

Tekst og foto: Toril Skoglund, rådgiver friluftsliv, Troms fylkeskommune

Sånn skal en strand se ut, ren og pen

*R*ydd en strand i sommer

Mange steder på kysten ser det dessverre slik ut

Det er fint på fjellet, men jammen er det fint langs kysten vår også. Vi har en mange tusen kilometer lang kystlinje, med et utall turmuligheter, og det er ikke bare flate kjedelige turer å gå der heller. For den som ønsker seg litt utfordringer er det mange flotte steinfjærer som kan gi mange høydemeter om en går en stund.

Dessverre er det ikke like rent i fjæra som det er i fjellet. Havstrømmer og vind bringer kontinuerlig store mengder avfall til kysten vår, og mange steder er dette godt synlig. Marint avfall er en av vår tids mest omfattende miljøutfordringer, og det er etter hvert kommet til mange initiativer for å gjøre noe med det.

Verdenshavene tilføres hvert år om lag 10 millioner tonn søppel. For Nordsjøen er tallet 20.000 tonn. Omtrent alt avfall som ikke tas hånd om på riktig måte vil før eller siden kunne ende opp i sjøen. Den aller største delen av dette avfallet består av plast, i alle former og størrelser.

Viktige landbaserte kilder til avfall i sjøen

- ▷ Offentlige fyllinger og avfallstransport
- ▷ Utslipp og overløp fra offentlige renseanlegg
- ▷ Utslipp og overløp fra industri og annen næringsvirksomhet
- ▷ Turisme og fritidsaktivitet
- ▷ Større hendelser som flommer, naturkatastrofer o.l.

Fra aktivitet på sjøen

- ▷ Handelsflåten, passasjertrafikk, ferger og cruisebåter
- ▷ Fiskefartøy, både gjennom avfall og uhell med redskap
- ▷ Fritidsfartøy
- ▷ Olje- og gassvirksomhet
- ▷ Oppdrettsvirksomhet

Denne fordelingen gjelder også i Norge. Her har en gjennom flere års rydding og registrering funnet en klar variasjon i fordelingen langs kysten;

mer «tilfeldig» avfall i sør, og mer avfall relatert til marine næringer i nord.

Hva finner vi på strendene våre?

Alle typer søppel kan ende opp i havet, og det er i hovedsak det minst nedbrytbare som ender opp på strendene våre igjen, og dette består stort sett av plast. Plast i alle former, farger og størrelser er det vi finner mest av, ca 80%, på strendene våre. I tillegg finner vi metall, klær, sko og treprodukter.

Plast er et kunstig fremstilt materiale som i svært liten grad er nedbrytbart i naturen. Noen plastprodukter er laget for å brukes kun én eller få ganger, som engangsbestikk, flasker og emballasje. Andre ting som fiskegarn, tauverk og bøyer er laget for å være holdbare og sterke – men de er alle laget av de samme plasttypene som varer i mange hundre år i naturen. En tror at en brusflaske, en plastkork, eller et fiskegarn kan vare i opp til 600 år i naturen.

Vi finner hos oss ganske mye avfall som kommer langveis fra. Norskekysten ligger jo slik til at den tar imot avfall fra omtrent hele Nord-Europa, via den nordatlantiske strømmen, og kyststrømmene i Europa. Strømmen frakter også mye videre, helt til Svalbard, som har mye større problemer med marint avfall enn en skulle tro, når en tenker på hvor langt unna resten av verden det er.

Av søppelet som føres til havet er det bare om lag 15% som ender opp på land igjen. Rundt 70% ender på bunnen, og 15% blir værende i vannmassene i havet, gjerne som svært små biter.

Hvorfor ønsker vi å fjerne avfallet fra strendene og havet?

En viktig grunn til at vi ønsker en ren kyst fri for avfall er at både vi og andre steder i verden selger natur til turistformål. I badevennlige strøk brukes det svært mye ressurser på å holde strendene ryddige. Andre viktige grunner til at vi ønsker mindre avfall på strender og i havet:

Det er viktig

- ▷ Avfall i havet kan skade eller ødelegge fartøy og utstyr, og medføre store kostnader for de som rammes. Eksempelvis kan en enkelt plastkanne stoppe en hurtigbåt, en notrest eller et tau kan sette en sjark ut av spill, kanskje i en kritisk situasjon, og nye fiskeredskaper kan sitte fast i gamle, etterlatte redskaper.
- ▷ Plastavfall kan skade dyr, fisk og fugler, enten ved at de setter seg fast i det, eller ved at de spiser dette fordi de tror det er mat. Plast i magen kan føre til fysiske skader eller sultedød for alt fra tanglopper til fugl og hvaler. Hos oss er det enkelte sjøfugler som nok er de mest utsatte for påvirkning. Havhesten finner maten sin på overflaten av sjøen, og har ofte plast i magen.
- ▷ Avfall i havet kan transportere med seg fremmede arter til nye steder der en ikke ønsker de, og en begynner å tro at såkalt mikroplast, de aller minste søppelbitene i havet, kan absorbere og transportere miljøgifter i langt større

å vite hva som finnes på strendene. Registrer på www.ryddenstrand.no

konsentrasjon enn havet rundt.

Hva vil en oppnå med å rydde?

Rene strender er et mål i seg selv, men en ønsker også i prosjektet å rette fokus på problemene rundt marin forsøpling.

Rene strender – de synlige resultatene etter opprydding tror en vil motivere til å ta opp utfordringene med de store søppelmengdene og hva det

medfører for natur og miljø, folk og dyr, næringsliv og trivsel. En ønsker å bidra til mer kunnskap og økt bevissthet, slik at mindre søppel produseres og ender i naturen, og så håper en at strandrydding vil bidra til holdningsendringer rundt forsøpling generelt.

Hva kan du gjøre om du ønsker å rydde?

Hold Norge rent arrangerer hvert år Strandryddedagen tidlig i mai, en nasjonal dugnad med stor deltakelse, og en god måte å gjøre oppmerksom på problemet på. Men, alle kan jo ikke rydde da, og mange steder i Norge ryddes det sommeren igjennom, som lokaleplanlagte eller spontane tiltak.

Om du rydder, så ta gjerne med deg det du rydder, og kast det i søpla. Hvis det er for mye, så transporter det i alle fall til veg om mulig, og si i fra til kommunen din hva du har samlet og hvor det står. Om du ikke får tatt ting til veg, så sett det godt over flomålet og meld i fra til kommunen din. Husk å pakke i sekk det som kan pakkes – søpla skal jo håndteres videre også. I Tromsøregionen garanterer Ren Kyst prosjektet at ting som er ryddet i fjæra vil bli håndtert uten kostnader dersom det er gjort slik. Etter hvert har også andre kommuner sett nytten av strandrydding – ta kontakt og hør hvordan de vil hente det du har samlet.

Hold Norge rent har en flott nettside der du kan melde på din rydding, og registrere det du finner. Det er viktig, for da vet en hvilke «syndere» som en skal få til å bli flinkere.

Se www.ryddenstrand.no for mere info, og se gjerne Ren Kyst filmene som ligger på Youtube. De er laget i Tromsøområdet, nettopp for å opplyse om hvilket miljøproblem dette er.

Tekst og foto: Bo Eide, Rådgiver/plan Byutvikling

Ringmerking av hagefluesnapper i Dividalen. Foto: Lillian Pedersen

Smånytt

Begrenset overnattingskapasitet på Vuoma. Det vil være mange dugnadsfolk i full aktivitet når bygging av ny hytte på Vuoma pågår 20.juni til 17.juli. Gml. Vuoma blir stående i byggeperioden, men det vil allikevel være begrenset overnattingskapasitet.

Kveita i hvilemodus. FSG-bladet Kveita ligger på sotteseng for tiden. Det har vist seg vanskelig å få noen til å påta seg skrivning og redigering av bladet.

Ny lov om tenning av bål i utmark. Fra 15.april 2016 gjelder nye regler for å gjøre opp ild i skog og mark. Forbudsperioden er uendret, 15. april til 15. september. De nye reglene for bålrensing er i år utvidet til å gjelde all utmark. Forbudet omfatter dermed snaufjell, holmer og strandområder. Det

betyr at det egentlig er ulovlig å tenne bål i fjæra, på skitur eller ved et vann i skogen. Men samtidig åpner den nye forskriften for at man kan bruke hodet og likevel tenne bål - dersom det åpenbart ikke kan medføre brannfare, for eksempel på snø eller når det har regnet mye. Noen kommuner kan ha egne brannforskrifter, og det kan uansett være smart å ta en telefon til det lokale brannvesenet dersom du har planer om å fyre opp bål i utmark i sommerhalvåret.

Nytt tilsyn på Nonsbu. Ella Koren ønsker avløsning og TT søker derfor en person som kan ivareta Nonsbu sammen med Nina Cheetham. Ta kontakt med TT-kontoret.

Forsida: Eli Nordskar med ett av de nye skiltene. Foto: Lin Einarsdotter Olsen

Stoff til Fjellvåken 3 – 2016 må være hos redaksjonen senest 25. september 2016.

I redaksjonen: Lisbeth B. Johannessen og Jorunn Mørkved

Vi ønsker alle velkommen innom Turlagskontoret til en hyggelig prat

Postboks 284, 9253 TROMSØ
Besøksadresse: Kirkegt. 2
Telefon: 77 68 51 75
Bankgiro: 8245 06 09141

- E-post: troms@turistforeningen.no
- Hjemmeside: www.troms.dnt.no
- Nå er vi også på Facebook. Troms Turlag – DNT.
- Redaksjonen i Fjellvåken ønsker stoff fra Turlagets medlemmer. Manus kan sendes til Turlagets adresse.
- Adresseendring meldes direkte til Turlagskontoret.

Åpningstider: onsdag 12–16, torsdag 12–18, fredag 12–16. Telefon besvares i åpningstiden.

